

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3275/2017. (X. 19.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.068/2016/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság (a továbbiakban: indítványozó), jogi képviselője [dr. Répászky Miklós ügyvéd (1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 5. III./1.)] útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.IV.21.068/2016/4. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 5.Pf.20.425/2015/5/II. számú ítélete és a Székesfehérvári Törvényszék 26.P.21.830/2014/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, továbbá azt, hogy az Alkotmánybíróság „szabja meg határozatában a megsemmisítés következtében eljáró bíróságok részére a szükség szerint lefolytatandó bírósági eljárást”.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz szempontjából lényeges tényállás a következő.
- [3] A Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban PKKB) az indítványozó kérelmére a kötelezettséggel terhelt gazdasági társasággal szemben (a továbbiakban: adós) fizetési meghagyást bocsátott ki, amely 2010. április 23-án jogerőre emelkedett. Az indítványozó 2010. június 18-án a PKKB-hoz benyújtott kérelmében az adóssal szemben a jogerős fizetési meghagyás alapján átutalási végzés kibocsátását kérte. A PKKB 2010. december 20-án meghozott végzésével a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert az adóst a Cégbíróság 2010. december 11-i hatállyal hivatalból törölte a cégjegyzékből. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Bíróság az elsőfokú döntést helybenhagyta.
- [4] 2.1. Ezt követően az indítványozó a Fővárosi Törvényszékkel (a továbbiakban: alperes) szemben kártérítés iránti keresetet nyújtott be, arra hivatkozva, hogy a PKKB a polgári perrendtartásról szóló 1953. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 124. § (1) bekezdése szerinti 30 napos határidőt nem tartotta be, és ez okozta a jogerős fizetési meghagyás végrehajtásának megghiúsulását. Az indítványozó kereseti kérelmében az így keletkezett kára megfizetésére kérte kötelezni az alperest, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: régi Ptk.) 339. § (1) bekezdése és 349. § (1) és (3) bekezdései alapján. Az ügyben elsőfokon eljáró Székesfehérvári Törvényszék keresetet elutasító elsőfokú- és a fellebbezés folytán eljáró Fővárosi Ítéltáblának az elsőfokú döntést helybenhagyó másodfokú ítéletét a felülvizsgálati kérelem alapján eljáró Kúria hatályon kívül helyezte és új eljárás lefolytatását rendelte el.
- [5] 2.2. A megismételt eljárásban az indítványozó kártérítési keresetét fenntartotta. Arra hivatkozott, hogy az adós törzstőkével és egy ingatlannal rendelkezett, volt tehát végrehajtás alá vonható vagyona.
- [6] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Lényeges körülményként hangsúlyozta, hogy az adóssal szemben a törvényességi felügyeleti eljárás már 2010. február 3-án megindult. A Cégbíróság 2010. április 19-én sikertelenül hívta fel az adós társaság tagjait a törvényes működés helyreállítására, és mivel a cégtől semmilyen bejelentés nem érkezett, az adóst a cégnyilvántartásból törölte. Az alperes az indítványozó kára és az eljárás késedelme közötti, a kártérítési felelősség megállapításához szükséges okozati összefüggés fennállását tagadta. Akként érvelt, hogy amennyiben a megszüntetési eljárás során adat merült volna fel az adós vagyonára, felszámolási eljárásra kerülhetett volna sor. Az indítványozó a végrehajtási kérelem benyújtása előtt a nyilvános cégadatokból tudomást szerezhetett volna a megszüntetési eljárásról, ezt elmulasztotta, igényét a Cégbíróságnál nem jelentette be, így maga sem úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható.
- [7] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletével a keresetet elutasította. Indokolása szerint a perben az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy az adós rendelkezett olyan pénzeszközzel, amely a kö-

vetelése kielégítéséhez elegendő fedezetet nyújtott volna. Megállapította, hogy a perbeli időszakban az adós bankszámláján már nem volt pénz. Az indítványozó által felajánlott további bizonyítási eljárást alkalmatlannak ítélte arra, hogy az adós mulasztásával okozati összefüggésben a kár bekövetkeztét, illetve az adós végrehajtható vagyonának létét alátámasszák.

- [8] Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Indokolásában kiemelte azt, hogy a Kúria hatályon kívül helyező végzésében foglalt útmutatása alapján a perben az indítványozónak nem a végrehajtás sikerességének elvi lehetőségét, hanem a követelés kielégítéséhez szükséges vagyon tényleges meglétét kellett volna bizonyítania. A régi Ptk. fent hivatkozott rendelkezései alapján az indítványozót terheli a jogellenes károkozó magatartás és a kár bekövetkezése közötti okozati összefüggés fennállásának bizonyítása, amelyhez az elvi lehetőségekre irányuló hivatkozás nem elegendő.
- [9] 2.3. A jogerős ítélet ellen az indítványozó nyújtott be felülvizsgálati kérelmet, annak hatályon kívül helyezése és elsődlegesen a keresetének való helyt adás, másodlagosan az első- és másodfokú bíróság új eljárásra utasítása érdekében.
- [10] Az indítványozó szerint a jogerős ítélet a Pp. 163. § (1) bekezdését és a Pp. 206. § (1) bekezdését sértve döntött a bizonyítási indítványok felől, amelyek nézete szerint alkalmasak voltak az adósnak a végrehajtási kérelem benyújtásának időpontjában fennálló vagyoni helyzete tisztázására. Az eljáró bíróságok az „ügyfélegyenlőség jegyében” az alperes részéről elfogadták annak elvi lehetőségét, hogy az adósnak nem volt vagyona, ugyanakkor az ennek ellenkezőjét igazolni szolgáló bizonyítási indítványokat mellőzték. Az indítványozó az adós vagyoni helyzetével kapcsolatosan hivatkozott egy ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződésre, mellyel kapcsolatban a tulajdonjog bejegyzésére nem került sor, aminek következtében az eredeti állapot helyreállítása során a vételárat vissza kellett fizetni részére, így az adós nem volt vagyontalannak tekinthető. E vagyon megléte a perben álláspontja szerint bizonyítható lett volna, azonban a bíróságok az indítványozót ettől elzárták, azzal az indokkal, hogy az eredményre nem vezetett volna.
- [11] Az alperes ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte, annak helyes indokaira utalással. Kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság az adós számlavezetőjének megkeresésére irányuló bizonyítási indítványnak helyt adott, azonban ez eredményre nem vezetett. A további bizonyítási indítványok elutasítását a Pp. 221. § (1) bekezdésének megfelelően az alperes megindokolta; eszerint nem a bizonyítás esetleges eredménytelensége, hanem az indítványozó álláspontjának alátámasztására való alkalmatlansága volt a mellőzések oka. Az alperes szerint annak következtében, hogy az indítványozó a jogerős fizetési meghagyás alapján az átutalási végzés kibocsátása iránti kérelmet terjesztett elő, amelynek tárgya kizárólag a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt és az adós rendelkezése alatt álló pénzüsszeg lehet, az adós esetleges ingatlanvagyonára vonatkozó adatok a kereset szempontjából relevanciával nem bírnak.
- [12] 2.4. A Kúria döntésében megállapította, hogy az indítványozó a jogerős határozat alapján a pénzkövetelésének behajtása érdekében átutalási végzés meghozatalát kérte a bíróságtól. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 80. § (1) bekezdése értelmében a végrehajtást kérő kérelmére a végrehajtási lap kiállítására, illetve a végrehajtási záradékolásra jogosult bíróság a pénzkövetelés behajtása céljából a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, adós rendelkezésére álló összeg végrehajtás alá vonására átutalási végzést hoz. A Kúria indokolása szerint az indítványozó kérelmére tekintettel – és a fenti rendelkezés értelmében – a bíróság az átutalási végzésen kívül más intézkedést, – mint például a fellelhető vagyon felkutatása érdekében a végrehajtási lap kiállítása –, nem is hozhatott volna. A perben igazolást nyert, hogy az érintett időszakban az adósnak bankszámlája nem volt. A Kúria indokolásában kifejtette, hogy az indítványozó nem a bíróság késedelmes intézkedése miatt nem jutott követelése kielégítéséhez, hanem mert az adósnak a pénzügyintézetnél pénzforgalmi számlán vagy egyéb módon kezelt vagyona nem volt. Amennyiben más vagyontárgy, ingósága vagy ingatlana volt is az adósnak, azt az átutalási végzessel nem lehetett volna a végrehajtás alá vonni, ugyanakkor az indítványozó más módon, például végrehajtási lap kiállításával nem kérte a végrehajtás elrendelését. A Kúria szerint ebből következően nincs okozati összefüggés a kár és a mulasztás között, az alperes kártérítési felelőssége a Ptk. 339. § (1) bekezdése alapján nem állapítható meg, és ebből következően az eljáró bíróságok nem sértettek jogszabályt a kereset elutasítása kapcsán. Így a Kúria Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [13] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztett elő alkotmányjogi panaszt két petítummal. Kérte egyrészt, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a hivatkozott három bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse

meg azokat. Ezzel a kérelmével összefüggésben az indítvány indokolása alaptörvényi hivatkozásként az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése sérelmét említi. Kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság „szabja meg határozatában a megsemmisítés következtében eljáró bíróságok részére a szükség szerint lefolytatandó bírósági eljárást.”

- [14] 3.1. Az indítványozó panaszában állítja, hogy sérült az Alaptörvény 28. cikke is, mert „a Kúria határozata a jogszabályok szövegét nem annak céljával összhangban tartalmazta, ugyanis a végrehajtási szabályok célja a jogerősen megítélt ítélet állami kényszerrel történő végrehajtása.” Az indítványozó akként érvel, hogy az eljárás során senki sem vitatta, hogy a PKKB jogszabályt sértett késlekedő eljárásával, és lehetetlenné tette a végrehajtás lefolytatását. Állítja, hogy „a PKKB sem a józan észnek sem a közjónak nem felelt meg, nem volt erkölcsös és nem szolgált gazdaságos célt.” Összességében állítja az indítványozó, hogy a bíróságok ítélete megsértette „az ügyfélegyenlőség, a törvény előtti egyenlőség és a bíróságok jogalkalmazására vonatkozó előírásokat.”
- [15] 3.2. Az indítványozó a Kúria döntésére vonatkozóan sérelmezi, hogy a Vht. 7. § (1) és (2) bekezdései rendelkezéseit döntésében figyelmen kívül hagyta. Az indítványozó álláspontja szerint a fenti jogszabályi rendelkezésből és az állítása szerinti „töretlen bírói gyakorlatból” nyilvánvaló, hogy a gazdasági szervezetek egymás közötti perében a jogerős döntés végrehajtása iránti kérelmet nem lehet közvetlenül végrehajtási lap kiállításával kérni. Erre csak akkor kerülhet sor az előbb említett rendelkezésekből következően, hogyha a pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt, az adós rendelkezésére álló összegből bármilyen oknál fogva nem lehet a megítélt összeget végrehajtani. Az indítványozó arra hivatkozik, hogy ő „a törvény betartásával azt kérte, hogy az adós pénzforgalmi számlájáról emeljék le a kártérítés összegét.” Szerinte az eljáró bíróságnak időben közölnie kellett volna vele, hogy a beszédési megbízás nem járt sikerrel, ezért végrehajtási lap kiállításával folytatható a végrehajtási eljárás. Így az alperesi mulasztás zárta el őt igénye érvényesítésétől. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria tételes jogszabályt sértett egy olyan perben, amelyben az egyik peres fél egy magyar bíróság, a Fővárosi Törvényszék volt, és olyan ítéletet hozott, amely az Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdésébe ütközően a jogegyenlőséget sérti. Az indítványozó panasz hiánypótlásában azt állítja, hogy a Székesfehérvári Törvényszék és a Fővárosi Ítéltábla ugyancsak megsértette az Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdése rendelkezéseit, mivel eljárásuk „anyagi jogszabálysértésben valósult meg.” A behajthatatlanság és kára bekövetkezte közti összefüggést azzal támasztja alá, hogy a PKKB késedelmét az eljárás során senki sem vitatta. Az indítványozó szerint az alperes bíróságnak kimentési lehetősége lett volna a perben, azonban azt meg sem kísérelte, ehelyett a bizonyítás terhét „áttették” az indítványozóra. Ez állítása szerint olyan többletbizonyítás megkövetelése volt tőle, amit a törvény nem ír elő, és amivel mindkét bíróság megsértette a törvény előtti egyenlőséget, mert indokolatlanul olyan „kedvezményben” részesítette az alperes bíróságot, amely nem illette meg.
- [16] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [17] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [18] 4.1. Az indítványozó azon panasz eleme kapcsán, amelyben kérte, hogy az Alkotmánybíróság „szabja meg határozatában a megsemmisítés következtében eljáró bíróságok részére a szükség szerint lefolytatandó bírósági eljárást” az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy erre hatásköreinek korlátaira tekintettel nincs lehetősége.
- [19] 4.2. Az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz olyan alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben terjeszhető elő – egyéb feltételek mellett –, mely az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [20] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott 28. cikkére alkotmányjogi panasz nem alapítható, mert az Alaptörvényben biztosított jogot nem tartalmaz, így az indítvány ezen elemét az Alkotmánybíróság nem vonhatta vizsgálata körébe.
- [21] 4.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra.

- [22] Az indítványozó által hivatkozott Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés rendelkezése Alaptörvényben biztosított jogot fogalmaz meg. Az indítvány azonban ezen alaptörvényi cikk vonatkozásában alaptörvény-ellenesség lehetőségét alátámasztó vagy alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvető, alkotmányjogi értelemben értékelhető indokolást – az erre történt hiánypótlási felhívás ellenére – sem tartalmaz.
- [23] Az indítványozó azon véleménye, miszerint az eljáró bíróságok az alperes bíróságot „kedvezményben részesítették” az eljárás során, nem az Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdésének sérelmeként, inkább a pártatlanság feltételezett hiányának, és ezáltal a bírói eljárás tisztessége kérdésének felvetéseként lenne értelmezhető, azonban az Alaptörvény XV. cikke (1) bekezdésén kívül más alapjogra vonatkozó alaptörvényi rendelkezést az indítványozó panaszában nem jelölt meg, és véleménye ebben az irányban sem tekinthető alkotmányjogilag értékelhető indokolásnak.
- [24] 4.4. Annak eldöntése, hogy a bíróság mely bizonyítékokat, milyen súllyal mérlegel és az eljárás egyes szakaszaiban kit illet a bizonyítás terhe, szakjogi kérdés, aminek elbírálására az Alkotmánybíróságnak nincsen lehetősége. Az „Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja fogalmazza meg, hogy az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. A bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. Ezért fogalmaz úgy az Abtv. 27. §-a, hogy az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A jogalkotó ezzel a 2012. január 1-jétől hatályos rendelkezéssel teremtette meg a bírói jogalkalmazás és jogértelmezés alkotmányossága vizsgálatának korábban nem ismert lehetőségét. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz azonban nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének. Miként az Alaptörvény és az Abtv. idézett rendelkezéseiből is kitűnik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt, az abban biztosított jogokat védi. Önmagukban azonban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak. Egyébként az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [25] A bizonyítási teher és a bizonyítékok mérlegelésének kérdése az indítványban megjelölt alaptörvényi sérelemmel (az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmével) egyébként sem hozható összefüggésbe.
- [26] 5. Mindezeket figyelembe véve az indítvány nem felel meg részben az Abtv. 27. §-ában foglalt, illetve az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadási feltételnek, ezért azt Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

Budapest, 2017. október 10.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/526/2017.

